

Dr. GELLÉRD JUDIT

ZARÁNDOKLÁS

Róm 1,8-12; 2Móz 3,5

Zarándok vagyok két hazám között - az óceánon innen és túl.

Zarándok vagyok félúton zene és medicina, medicina és teológia, s ki tudja még mi között.

Zarándok vagyok folyton félúton, de ez a félúton-lét számomra egyfajta állandó állapot. Soha nincs megérkezés és kényelembe-telepedés, mint ahogy nincs elhagyás és elfelejtés. Csak a folytonos szárnyalás, hídverés van. A küzdés maga mint végső cél.

Ó, nagyon szeretek zarándokolni. Szeretem, mert a zarándoklat intenzív lét, a lélek ünnepi készültségi állapota: boldog, várakozásteli, imádságos magafeszültsége, amely a szentséggel, a legmagasabb rendű értékkel való találkozást, a beteljesülést előzi meg.

Zarándokoltam Jeruzsálemba és Názáretbe, magányosan, hátizsákkal. Lélekben résztvevője voltam a krisztusi drámának, s annak katarzisa újraszülte a lelkem.

Zarándokoltam Rómába, ünnepi nagymisét énekelve a Szent Péter bazilika roppant kupolája alatt. Akkori zarándoklatom már több volt egyéni lelki töltekezésnél. Lerombolásra ítélt erdélyi templomaink védelméért folyamodtam II. János Pál pápához, aki kezemből átvette a korondi gyertyatartót és atyai áldásával bocsátott el.

Zarándokoltam Japánba, történelmi zarándoklaton. Japán, ősi vallása, a shinto többévezredes elszigeteltségéből kilépve, e nép történelmében először hívott meg idegeneket, hogy az ők „Szent Péter bazilikájukba”, Ise nagyszentélyébe velük együtt zarándokoljunk. Így hát bizonyos én vagyok az egyetlen magyar, aki az eddig csak a japán császárt megillető helyen, a szentek szentjében állhattam megrendülten.

Ekkor értettem meg szívemben is Hans Küng, a nagy teológus sokat idézett mondását, hogy „Addig nem lesz béke a népek között, amíg a vallások békét nem kötnek egymással.”

Zarándokolni jó, mert hidak épülnek ilyenkor emberek, népek, vallások, világok között. Ilyenkor leomlanak a gyűlölet, az előítélet falai. Az együtt akarás, készülés, az együtt megtett fáradtságos út - fizikai és lelki értelemben - és az együtt imádkozás gyönyörűséges katarzisa lelkünket újjászüli.

Amikor nemrégem egy pünkösdkor ott álltam mint zarándok Csíksomlyó hegyén négyszázézedmagammal imába ájulva és az eget ostromolva megmaradásunkért, az isteni ajándék áthatotta a felekezeti határokat. Magyarságunkban, hitünkben való megerősödés volt: van jövőnk! Istenünk életet szánt nekünk!

Zarándokolni nem csak távoli földekre, híres szenthelyekre lehet.

Ugyanolyan szent zarándoklat volt számomra minden húsvét, minden karácsony, de minden vasárnap is, amikor - bárhol is éltem - hazajöttem

Édesapámtól Úrvacsorát venni, beszédei nyomán lelkileg töltekezni, jellememben csiszolódni egy kicsit.

Igen, van belső zárándoklat is, mert minden emberi léleknek van egy legszentebb szentélye, egy örökké tiszta forrása, ahová imánk során zárándokolunk megújulni, Istennel találkozni. Igen, az imádkozás zárándoklat. Minden istentisztelet, minden megterített Úrasztala alkalom a zárándoklásra, vagyis szembesülésre, lelki közösségre önmagunkkal, felebarátainkkal és legvégső soron Istennel.

Nemrégén Nepalban, a Himalája ölén voltunk férjemmel. Életemnek meghatározó élménye volt, amidőn a tibeti menekültek közt élhettem egy hónapig. Kettős rádöbbenés volt nekem, erdélyinek: történelmi sorsunk analógiája, és hogy mennyire hasonlítunk hozzájuk mi, székelyek.

Ellenállhatatlan vonzalmat éreztem, hogy a tibetiek között legyek. A híres Boudhanath-i templomuk körül minden alkonyatkor tibeti zárándokok ezrei gyülekeznek. Először azt hittem, egyféle búcsú van. A menekülttáborok nyomorúságos viskóiból és az évig érő hegyekből jöttek a büszke asszonyok, mélyen barázdált arcú öregek, s a kolostorból felnőtt és gyermek szerzetesek csatlakoztak a tömeghez. És mindenki elkezdett kerengeni a templom körül. A tömeg halk morajlása és szünet nélküli körbehullámzása valami olyan szent áhítatot teremtett, ami az ember velejéig hatolt. Nem lehetett ellenállni annak a vonásnak, hogy az ember csatlakozzék a kerengő processzióhoz. És ekkor mint kinyilatkoztatás világosult meg, hogy ezek az emberek szülőföldjükért imádkoznak. Hazájukért, Tibetért, melyet elvesztettek midőn Kína megszállta és a tibetiek százezreit kivégezték, milliókat börtönöztek be. Akik tehették, elmenekültek, hogy élve maradhassanak és a halott Tibetet feltámasszák, kultúráját elevenen tartsák, átmentsék. És ez sikerült is nekik, mert rettenetesen hisznek benne. Hisznek az ima hatalmában, a lélek erejében.

A tibetieknek a Boudhanath-i templom a „siratófaluk”. De ők nem sírnak, hanem imájukkal feltámasztják hazájukat, lelkükben a reményt táplálják, kultúrájukat, hagyományukat s hinni tudásukat átadják a következő nemzedéknek. Hogy éjjel és nappal, fiatalon és öregen, télen és nyáron, folyton legyen, aki az ima fáklyáját meggyújtja és körbe-körbe-körbe hordozza, a hazafiság szüntelen rítusában.

A világnak szüksége van a remény ilyen emlékfalaira, zárándokhelyeire, ahol emberek találkoznak, imák fonódnak egymásba, ahol egymás bánata iránt kinyílik a lelkünk még akkor is, amikor saját szenvedésünk elzárja lelki horizontunkat. Igen, Tibet és Erdély analógiája szívét, szemet kinyitó ébredés. Ott láttam magunkat közöttük. És nem tehettem másként: közéjük vegyültem és nyolc órányi gyaloglással, százszor kerültem meg a templomot - imádkozva Tibetért és Erdélyért.

Az utóbbi években tapasztalhatjátok, hogy mind több amerikai és kanadai unitárius zárándokol erre a mi drága földünkre. Mert bizony „a ti hiteteknek az egész világon híre van...” S ez a föld az unitarizmus Szent Földjévé vált, kikiáltatott zárándokhelyé távoli hittestvéreink számára.

Jönnek az amerikai hittestvérek megcsodálni hitetek nemes veretét, az optimizmus vallásának fényét, minőség-központúságát. Ha büszkék voltak az

amerikai unitáriusok saját liberális vallásukra, akkor most, hogy ráilleszthetik azt mély, történelmi gyökerekre, négy évszázad tűzpróbáját kiállott gyökerekre - nos ez nem kevesebb, mint tudatukat mélyen átalakító élmény - történelmi tudatuk megszületése. Igen, ezt ma már minden túlzás nélkül állíthatjuk, hogy az amerikai kontinens unitarizmusa megreformálódott, megújódott szellemében, lelkiségében, mióta Erdéllyel testvérségre lépett.

Egyre több amerikai unitárius lelkész fogalmazza meg: gyülekezetükben csoda történt, mióta Erdély szelleme megérintette. Nagylelkűbbek, nyitottabbak lettek nemcsak felénk, de saját problémáik iránt is. Büszkén idézem az Észak-Amerikai Unitárius Univerzalista egyház elnökének kijelentését, melyben elismerte, hogy a testvéregyház-mozgalom az észak-amerikai kontinens unitáriusainak a legfontosabb, legszélesebb körű mozgalma ebben a században. Ez a mozgalom ma a Testvéregyház Tanács, melynek alapító főtitkára vagyok. Nyolc év alatt közel 1 000 000 dollár érkezett az amerikai testvéregyházközségektől Erdélybe, 180 unitárius egyházközségünk megsegítésére. De az anyagi segítségen túl, annak erkölcsi vonatkozásai szinte még értékesebbek. Olyan struktúrát hoztunk létre, mely nem szalmaláng, rövid kampány, hanem tartós, egyre mélyülő kapcsolat gyülekezet és gyülekezet között, - s ez jövőt jelent erdélyi unitárius egyházunknak. Épülő templomaink, felújított parókiák és falusi templomok, a teológusokat és a keresztyúri szeminárium diákjait támogató amerikai elkötelezettség, a lelkészeknek felajánlott amerikai ösztöndíjak és az egyre több meghívás, a legkülönbözőbb gazdasági fellendítő programok csodájára jár a világ. Oklándnak malmot, sütődét és sajtfeldolgozót épít testvérgyülekezete, Szentgericének falusi kórházat, tizenhárom falunak traktort vettek, konferencia-központot hoztunk létre, zárandokbusz és megfelelő szolgáltatás várja a százával ideseregülő amerikai unitáriusokat.

Igen, ez jövőt jelent számunkra. Tizenegy könyvet adtam ki, s az utolsó hármát már amerikai unitáriusok írták lelküket és életüket mélyen átalakító zárandoklatairól, megvalósításaikról. A vezérgondolat minden esetben a kölcsönösség, a kapcsolat és áldásainak, a hídverés kétirányúsága.

Tökéletes illusztrációra leltem egy különleges fában, melyet Hawaii szigeteken láttam. Ez az indiai fügefafa-féle gyönyörűen jelképezi viszonyomat a szülőföldemhez. Ez a fa messzire nyúló ágaiából erős gyökereket bocsát az anyaföldbe, köröskörül megkapaszkodik, ágai mintegy lehorgonyozzák a fát, hogy védjék és táplálják azt, melyből maguk is tápláltnak.

Erdély ez a fa, s én egyik ága vagyok. Minél erősebben gyökerezem újra a távoli földbe, annál erősebb lesz a fa. S én egyszerre több földben is gyökerezhetek. Ez a kettős gyökerezettségem életem és küldetésem lényege.

És jönnek a zárandokok az óceánon túlról, hogy merítsenek hitetek, helytállások forrásából, megtanuljanak unitáriusok lenni, megtanuljanak ünnepegni, zárandokolni és lélekben általatos megújulni.

Hálát adok az én Istenemnek...mindnyájatokért, hogy hiteteknek az egész világon híre van.

Őrizzék ezt a hitet, és imádkozással, belső zárandoklással csiszoljátok, mint drága gyémántot. Ámen.

A HÁLA A HITELES VALLÁS ALAPKÖVE^{*}

2Móz 15,2; Mt 15,32-39a

A keresztény hit egyik ismertetőjele az Isten iránti hála érzése az élet számtalan ajándékáért, melyekre sokszor érdemesek sem vagyunk. Ez az Isten-nel kötött szövetséggel függ össze, melyet a keresztények Izraeltól az Újszövetség népére, az egyházra terjesztettek ki. A héber *yedah* és a koiné görög *eucharistia* szavak igen gyakran fordulnak elő, mind a zsidó, mind a keresztény szentírásban. És a hálaadást jelentő eucharistia kifejezésen belül a *charia* vagy kegyelem szó a kereszténység központi eszméjét, velejét képezi. Minél jobban eltávolítjuk magunkat a gondviselés, mint megneméremelt ajándék, ránk hulló áldás megtapasztalásától, és minél kevésbé éljük meg a hála érzését a gondviselés iránt, annál valószínűbb, hogy imánkkal, noha Istenhez intézzük, lelkünkben mégsem magasodunk fel hozzá. Isten országát építő közösség vagyunk, akik az isteni áldásokért hálát adunk; ajándékaink, hálaadományaink Istennek szólnak, de csak emberek, akik azt kapják. Számunkra azonban Isten képviselői ezek az emberek, az a közösség, amely hálaajándékainkban részesül. És ez a vallás dilemmája.

Az ótestamentumi olvasmányunk Mózes Isten iránti hálaadásáról szól azért, hogy a Vörös-tengernél megszabadította népét az üldöző egyiptomi hadseregtől.

Erre a bibliai eseményre, mint Isten gondoskodó áldására századok óta, évről évre emlékezik a zsidó nép a pászka ünnepén. Oly hosszú időn át és oly hagyománytiszteletben ülik ez ünnepet, hogy annak tárgya - a szabadulás isteni csodája - nyilvánvaló. Ez nem híres emberi tetről, nem neves vallási vezéregyéniségről szóló történet. Isten szereplője ennek. Őt ünneplik, az ő nevét dicsőítik, neki szól a hála. Még akkor is, amikor a zsidók nem hittek a szabadító Istenben, a legsötétebb és a legfényesebb időkben is, amikor a jólét és emberi megvalósítások nagysága elhalványíthatta volna a történet eredeti értelmét, a zsidók a hálaadás e szertartását soha kevesebbre vagy másra nem használták, mint a gondviselő Isten ünneplésére.

Az újszövetségi olvasmányunkban Jézus ad hálát Istennek a kenyér és halzaporítás csodája előtt. Azután következett az emberi tartalékok felmérése, majd az óriási tömeg megvendégelése elkezdődött. Az eredmény drámai. A maradék is kosarakat töltött meg. Ezt a történetet is háromféleképpen olvashatjuk: a gyermek vallásosságával, a sebzett hit és gyógyuló, gyógyító hit értelmezésével.

A gyermeki hit egyszerű, gyermekes. Igen, vannak csodák. Ha Istentől segítséget kérünk és e kérés önzetlen Isten szeretetére és együttérző segítsé-

^{*} Angolból fordította: dr. Gellérd Judit. Elhangzott a kolozsvári belvárosi templomban 1996 októberében dr. George Williams díszdoktorrá avatása alkalmából.